

Fragment krajobrazu

Materiał zawiera fragment „Pana Tadeusza” Sad. 4 ilustracje (fotografie, obrazy, rysunki), 10 ćwiczeń, w tym 5 interaktywnych.

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2015, s. 207.

Fragment krajobrazu

Sad jabłkowy

Źródło: MikeyMoose, licencja: CC BY-SA 3.0.

Natura nie przestaje zaskakiwać człowieka – pozwala mu na zachwyty, odpoczynek czy zadumę. Jest ona niekończącym się źródłem inspiracji dla artystów, którzy opisują ją i oddają jej hołd w swoich dziełach. Takie opisy możemy odnaleźć w wielu dziełach polskich pisarzy, m.in. Adama Mickiewicza czy Elizy Orzeszkowej.

Zapoznaj się z poniższym fragmentem, a następnie wykonaj ćwiczenia.

☞ **Adam Mickiewicz**

Pan Tadeusz

Księga II. Zamek

Był sad.

Drzewa **owocne**, zasadzone w rzędy,

Ocieniały szerokie pole; spodem grzędy,

Tu kapusta, **sędziwe** schylając łysiny,

Siedzi i zda się dumać o losach jarzyny;

Tam, płacząc strąki w marchwi zielonej warkoczu,

Wysmukły bob obraca na nią tysiąc oczu;

Owdzie podnosi złotą kitę **kukuruza**;
Gdzieniegdzie otyłego widać brzuch **harbuza**,
Który od swej łodygi aż w daleką stronę
Wtoczył się jak gość między buraki czerwone.
Grzędy **rozjęte** miedzą; na każdym przykopie
Stoją jakby na straży w szeregach konopie,
Cyprysy jarzyn: ciche, proste i zielone.
Ich liście i woń służą grzędom za obronę,
Bo przez ich liście nie śmie przecisnąć się żmija,
A ich woń gąsienice i owad zabija,
Dalej maków białawe górują badyle;
Na nich, myślisz, iż rojem usiadły motyle,
Trzepieć skrzydełkami, na których się mieni
Z różnaitością tęczy blask drogich kamieni;
Tylą farb żywych, różnych mak zrzenicę mami.
W środku kwiatów, jak pełnia pomiędzy gwiazdami
Krały słonecznik licem wielkiem, gorejącem,
Od wschodu do zachodu kręci się za słońcem.

Źródło: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2015, s. 207.

Zapamiętaj!

Ożywienie (animizacja) – rodzaj przeñośni przypisującej przedmiotom, zjawiskom martwej natury oraz pojęciom abstrakcyjnym właściwości istot żywych.

Uosobienie (personifikacja) – przeñośnia ukazująca pojęcia abstrakcyjne, zjawiska itp. jako postacie ludzkie.

Ćwiczenie 1

Nazwij zmysł, na który najbardziej oddziałuje opis sadu. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 2

Przyporządkuj środki stylistyczne, cytaty oraz funkcje do właściwych miejsc w tabeli.

Środek stylistyczny	Przykład	Funkcja
epitet	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>	przywołanie skojarzeń czytelnika w celu lepszego zrozumienia wyglądu sadu
<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>	„buraki czerwone”	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>
epitet	„drzewa owocne, zasadzone w rzędy”	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>
<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>	„bob obraca na nią tysiąc oczu”	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>
porównanie	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>
porównanie	<div style="border: 1px dashed black; height: 30px; width: 100%;"></div>	zobrazowanie wielkości warzywa

podkreślenie świeżości i młodości rośliny

„marchwi zielony warkocz”

porównanie

mnożność owoców

zobrazowanie kolorów warzyw

„konopie stoją na straży”

epitet

zobrazowanie zorganizowania sadu

„drogich kamieni”

Ćwiczenie 3

Uzupełnij luki brakującymi członami porównawczymi.

„Gdzieniedzie otyłego widać brzuch harbuza,

Który od swej łodygi aż w daleką stronę

Wtoczył się ”.

„Grzędy rozjęte miedzą; na każdym przykopie

Stoją konopie”.

„W środku kwiatów,

Krągły słońceznik licem wielkiem, gorejącem,

Od wschodu do zachodu kręci się za słońcem”.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Pana Tadeusza* oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz „Prawda”, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo „Fałsz” – jeśli jest fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Opis sadu jest fragmentem dłuższego utworu pt. <i>Pan Tadeusz</i> .	☐	☐
Opisywany przez narratora ogród jest bardzo zaniedbany.	☐	☐
Najważniejszą rolę w opisywanym ogrodzie pełnią rośliny ozdobne.	☐	☐
Narrator zwraca się do czytelnika.	☐	☐
W opisanym sadzie rosną przede wszystkim warzywa i kwiaty.	☐	☐
Narrator opisał różne gatunki drzew owocowych.	☐	☐
Konopie pełnią funkcje strażników, ponieważ służą grzędom za obronę.	☐	☐
W opisie sadu dominuje nastrój grozy.	☐	☐

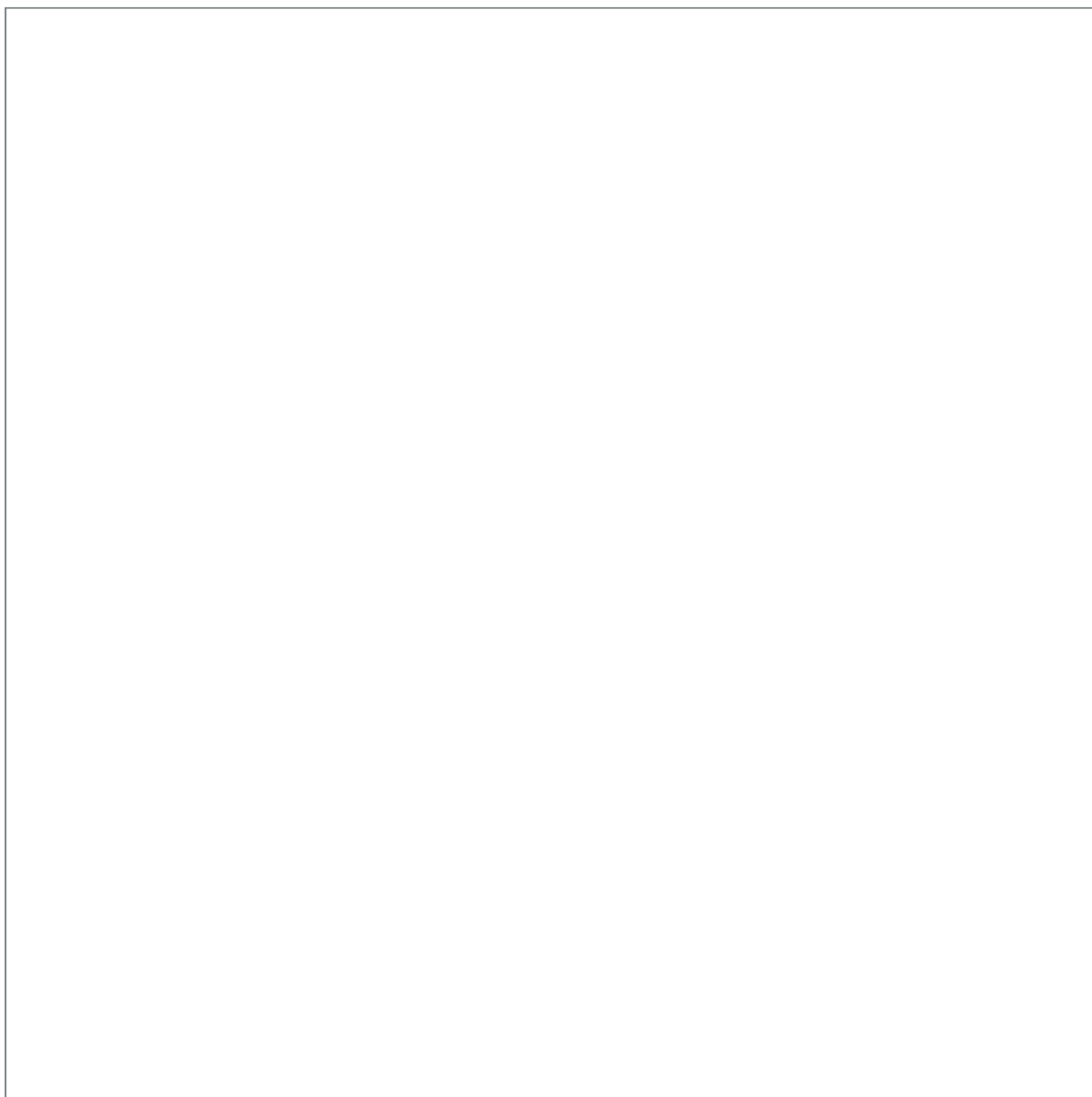
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Naszkić plan sadu przedstawiony we fragmencie *Pana Tadeusza*. W tym celu:

- wykorzystaj informacje o rozmieszczeniu roślin zawarte w tekście,
- zastosuj symboliczne rysunki roślin,
- sporządź legendę.

Możesz skorzystać z dostępnego poniżej szkieletu.

Tekst

Tekst 2

Tutaj wpisz tekst

Ćwiczenie 5

Co można powiedzieć o właścicielu sadu? Połącz cechy z właściwymi uzasadnieniami.

porządny

dba o swój sad

rozważny

przestrzeń sadu została przemyślana

doświadczony

wie, w jaki sposób wyhodować zdrowe i piękne rośliny

pomysłowy

nasadzenia roślin są uporządkowane

pracowity

sad jest interesujący dla obserwującego

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 2

Przyjrzyj się zamieszczonym poniżej obrazom przedstawiającym sad. Wybierz jeden z nich i opisz jak najdokładniej.

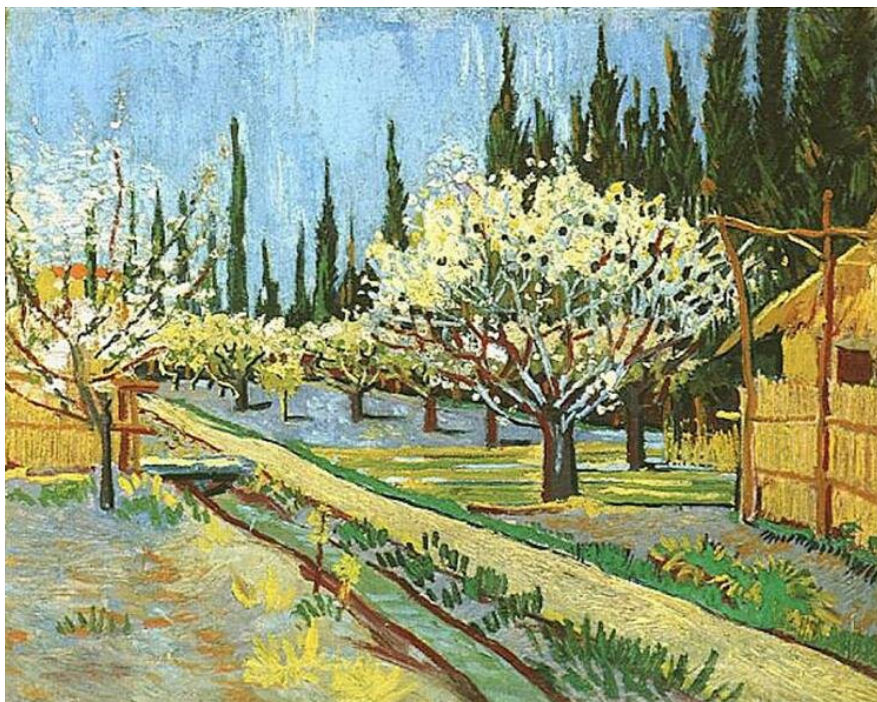
Dzieci w sadzie

Źródło: Carl Larsson [czyt. karl larson], 1903, domena publiczna.

Sad w rozkwicie

Źródło: Claude Monet [czyt. kłod mone], 1879, domena publiczna.

Kwitnący sad otoczony cyprysami

Źródło: Vincent van Gogh [czyt. winsent wan gog], 1888, domena publiczna.

Ćwiczenie 6

Uzupełnij tabelę według podanego wzoru.

Rzeczownik	Rzeczownik	Przymiotnik
sad	sadownik	sadowniczy
owoc	<input type="text"/>	<input type="text"/>
drzewo	<input type="text"/>	<input type="text"/>
warzywo	<input type="text"/>	<input type="text"/>
jabłoń	<input type="text"/>	<input type="text"/>
ogród	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Połącz w pary związki wyrazowe z ich znaczeniami.

wpaść jak śliwka w kompot

osoba o dziwnych upodobaniach

podcinać gałąź, na której się siedzi

podstępne działanie na czyjąś szkodę

amator kwaśnych jabłek

znaleźć się w kłopotliwej sytuacji bez wyjścia

krecia robota

działać na własną szkodę

zakazany owoc

coś niedozwolonego, ale kuszącego

wyskoczyć jak Filip z konopi

odezwać się nie w porę i powiedzieć coś niestosownego

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.